

Nacionalni centar
za vanjsko vrednovanje
obrazovanja

Identifikacijska
naljepnica

PAŽLJIVO NALIJEPI TI

POVIJEST

DRŽAVNA MATURA

šk. god. 2022./2023.

POV.56.HR.R.K1.36

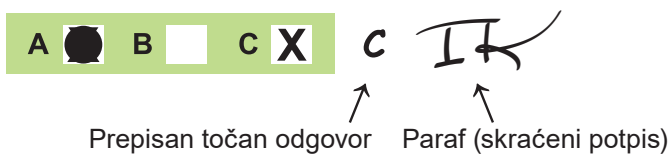
53678

Povijest

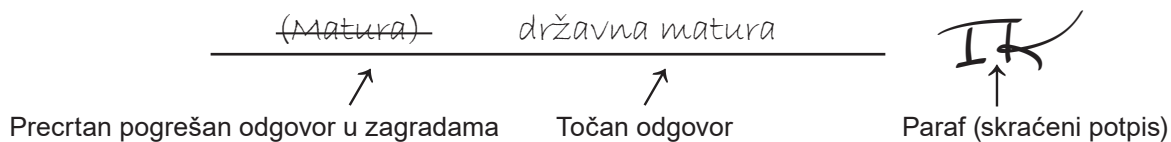
Način označavanja odgovora na listu za odgovore:

Način ispravljanja pogrešaka na listu za odgovore:

Način ispravljanja pogrešaka u ispitnoj knjižici:

OPĆE UPUTE

Pozorno pročitajte sve upute i slijedite ih.

Ne okrećite stranicu i ne rješavajte zadatke dok to ne odobri voditelj ispitne prostorije.

Nalijepite identifikacijske naljepnice na sve ispitne materijale koje ste dobili u sigurnosnoj vrećici.

Ispit traje **135** minuta.

Ispred svake skupine zadataka uputa je za rješavanje. Pozorno je pročitajte.

Možete pisati po listu za koncept, ali se njegov sadržaj neće bodovati.

Pišite čitko. Nečitki odgovori bodovat će se s nula (0) bodova.

Na 2. stranici ove ispitne knjižice prikazan je način označavanja odgovora i načini ispravljanja pogrešaka. Pri ispravljanju pogrešaka potrebno je staviti paraf (isključivo skraćeni potpis, a ne puno ime i prezime).

Upotrebjavajte isključivo kemijsku olovku kojom se piše plavom ili crnom bojom.

Kada riješite zadatke, provjerite odgovore.

Želimo Vam mnogo uspjeha!

Ova ispitna knjižica ima 36 stranica, od toga 3 prazne.

Povijest

I. Zadatci višestrukoga izbora

U sljedećim zadacima od više ponuđenih odgovora samo je **jedan** točan.
Točan odgovor morate označiti znakom X na listu za odgovore.
Točan odgovor donosi jedan bod.

1. Koja je od navedenih tvrdnja vezana za neandertalce najmanje dvojbeno za znanstvenu zajednicu?

- A. Neki neandertalci koristili su se metalnim oruđem.
- B. Neandertalci su dio ljudske vrste jer postoji anatomski kontinuitet.
- C. Između neandertalaca i kromanjonaca nije bilo biološke interakcije.
- D. Neandertalci su se pojavili na tlu Europe prije 250 000 godina i nestali prije 30 000 godina.

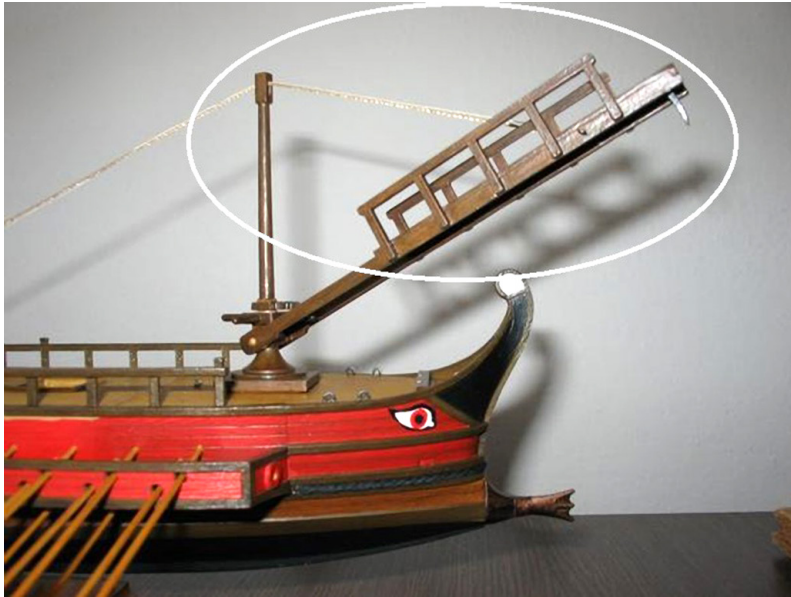
(1 bod)

2. Na kojemu su jadranskom otoku imovinsko pravni odnosi u vrijeme grčke kolonizacije bili regulirani Lumbardskom psefizmom?

- A. na Braču
- B. na Hvaru
- C. na Korčuli
- D. na Visu

(1 bod)

3. Pozorno pogledajte slikovni prilog.

Za što je u rimskoj mornarici služio dio broda označen na slikovnome prilogu?

- A. za vezivanje broda na obalu
- B. za sidrenje na otvorenome moru
- C. za stabilizaciju broda prilikom oluje
- D. za prebacivanje vojske na neprijateljski brod

(1 bod)

Povijest

4. Pozorno pogledajte slikovne priloge.

Što je nastajalo kao rezultat postupka prikazanoga na slikovnim priložima?

- A. nakit
- B. žrvanj
- C. suhozid
- D. ručni klin

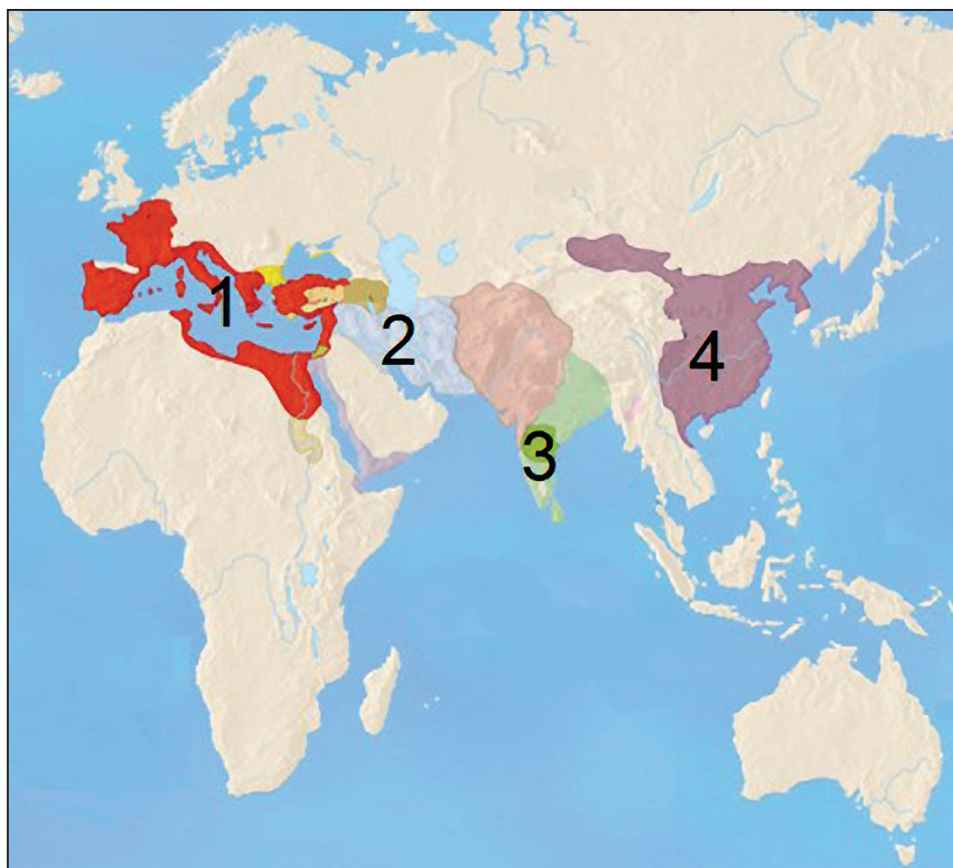
(1 bod)

5. Što je od navedenoga bila posljedica Solonovih reformi?

- A. uvođenje ostracizma
- B. ukidanje dužničkoga ropstva
- C. uvođenje prvih zakona u Ateni
- D. uvođenje plaća za javne službe

(1 bod)

6. Pozorno pogledajte povijesni zemljovid.

Kojim je brojem na povijesnome zemljovidu označeno područje štovanja lara, mana i penata?

- A. broj 1
- B. broj 2
- C. broj 3
- D. broj 4

(1 bod)

Povijest

7. Pozorno pogledajte povijesni zemljovid.

Pod čijom je političkom vlasti bio prostor obilježen zelenom bojom na povijesnome zemljovidu?

- A. Bizantskoga Carstva
- B. Bugarskoga Carstva
- C. Franačkoga Carstva
- D. Langobardskoga Kraljevstva

(1 bod)

8. Kako su Europljani u 17. stoljeću u tzv. novome svijetu nadoknađivali nedostatak radne snage prouzročen izumiranjem domorodačkoga stanovništva?

- A. korištenjem parnoga stroja
- B. produženjem radnoga vremena
- C. uvođenjem tropoljne zemljoradnje
- D. dovođenjem stanovništva iz Afrike

(1 bod)

9. Pozorno pogledajte slikovni prilog.

Kako se zove hrvatski znanstvenik koji se istaknuo osmišljavanjem izuma prikazanoga na slikovnome prilogu?

- A. Faust Vrančić
- B. Frane Petrić
- C. Ivan Lučić
- D. Juraj Križanić

(1 bod)

Povijest

10. Pozorno pročitajte povijesne izvor.

Tko bi god išao iz čiste pobožnosti, a ne radi stjecanja časti i novca, da oslobodi Crkvu Božju u Jeruzalemu, neka mu se to putovanje uračuna za svu pokoru.

Koji događaj opisuje povijesni izvor?

- A. križarske ratove
- B. veliki crkveni raskol
- C. španjolsku rekonkvistu
- D. Pavlovo misijsko putovanje

(1 bod)

11. Što je od navedenoga bila posljedica primjene Zlatne bule Andrije II. iz 1222. godine?

- A. ukidanje zagrebačke biskupije
- B. nastanak slobodnih kraljevskih gradova
- C. prestanak dvostrukoga krunjenja hrvatsko-ugarskih vladara
- D. mogućnost sudjelovanja u vlasti ugarskoga i slavonskoga plemstva

(1 bod)

12. Pozorno pročitajte povijesni izvor.

Nakon druge opsade Beča 1683. godine pripala je pobjednicima golema zaliha (...) koju je turska vojska vukla sa sobom.(...) Godine 1669. priredio je turski poklisar u Parizu veliko primanje (...) a ovaj senzacionalni događaj mnogo se prepričavao po salonima. (...)

O širenju kojega se novog proizvoda u Europi govori u povijesnome izvoru?

- A. piva
- B. vina
- C. kave
- D. duhana

(1 bod)

13. Zbog čega se benediktinci nisu ubrajali u tzv. prosjačke redove?

- A. zbog vojnih obveza
- B. zbog liturgijskih razloga
- C. zbog heretičkih stavova
- D. zbog svojega načina života i djelovanja

(1 bod)

14. Što je od navedenoga posljedica iseljavanja stanovništva iz matice zemlje?

- A. nastanak gildi
- B. nastanak feuda
- C. nastanak emporija
- D. nastanak dijaspore

(1 bod)

15. Pozorno pročitajte povijesni izvor.

U subotu oko tri sata poslije podne uočismo kopno otoka Long Islanda (...). Nismo se mučili mjesec i mjesec po okeanu kao Kolumbo i znali smo sigurno kada i gdje ćemo doći (...) Kad ugjosmo u luku, već je na ruci kipa Slobode sjajila električna zraka lučkog svjetionika. (...)

Koji je grad opisan u povijesnome izvoru?

- A. Antofagasta
- B. Montevideo
- C. New York
- D. San Francisco

(1 bod)

Povijest

16. Pozorno pročitajte povijesni izvor.

Iz Chicaga javljaju, da je tamo bilo originalno natjecanje između onih, koji su pristaše elektriciteta i pristaše pare, naime, koji vole, da jedno ili drugo sredstvo služi za kretanje lokomotiva. Tamo su privezali jednu drugoj za leđa dvije lokomotive, jednu tjeranu parom, a druga elektricitetom na dani znak lokomotive staviše u gibanje – u protivnom smjeru. Električna je lokomotiva sramotno pobijeđena. Svijet ju je pozdravio s prezirom, a tako i njene pristaše (...)

Krajem kojega je stoljeća proveden opisani eksperiment?

- A. 17. stoljeća
- B. 18. stoljeća
- C. 19. stoljeća
- D. 20. stoljeća

(1 bod)

17. Pozorno pročitajte povijesne izvore.

Prvi izvor

(...) Svatko tko uđe u usku mračnu uličicu Bainbridge osjeti strah. I prije nego što napravi deset koraka, već se guši od smrada. Uličica, koju u potpunosti zauzima veliko skladište ugljena, zapravo je neprohodna. Ulazimo u drugu nepopločenu uličicu, blatnu i punu kaljuža u kojima stoji voda od sapuna koja izaziva mučninu, voda od ispranog posuđa te otpada, čak i onog najsmrdljivijeg. (...)

Drugi izvor

(...) Od šezdesetih godina 19. stoljeća grad se širi prema periferiji u kojoj nastaju varaždinske manufakturne radionice. Krajem 19. stoljeća u gradu se rješava nekoliko važnih razvojnih pitanja (telefonska veza 1898., električna energija 1895., sportska dvorana 1897., kazalište 1873. (...)) Jedna od važnih novina u Varaždinu krajem 19. stoljeća svakako je njegovo povezivanje s drugim dijelovima sjeverne Hrvatske željezničkom prugom (...)

Što je od navedenoga krajem 19. stoljeća dovelo do promjena stanja u gradovima opisanim u dvama povijesnim izvorima?

- A. dvorski apsolutizam
- B. industrijske revolucije
- C. prosvijećeni apsolutizam
- D. uvođenje obveznoga školstva

(1 bod)

18. Koji je političar imao najvažniju ulogu u drugoj fazi ujedinjenja Italije?

- A. Camillo Cavour
- B. Gabriele D'Annunzio
- C. Giuseppe Garibaldi
- D. Giuseppe Mazzini

(1 bod)

19. Što je bio rezultat hrvatskoga narodnog preporoda u prvoj polovini 19. stoljeća?

- A. stvaranje samostalne hrvatske države
- B. ostvarenje teritorijalnoga jedinstva čitavoga hrvatskog prostora
- C. postavljanje bana Jelačića za vrhovnoga vojnog zapovjednika carske vojske
- D. postavljanje temelja jezičnomu jedinstvu izborom jedinstvenoga književnog narječja

(1 bod)

20. Pozorno pročitajte povijesni izvor iz 18. stoljeća.

Jednom riječju (...) uvjeravam vas da sam tijekom pisanja ovog djela imao potomstvo pred očima u svakom retku.

Ovaj se posao ne može završiti osim skupinom pismenih ljudi i vještih radnika koji će svaki za sebe raditi odvojeno na svojem području, ali biti međusobno povezani isključivo svojom revnosti u interesu ljudskog roda i međusobnom osjećaju dobre volje.

Što je bio rezultat posla opisanoga u povijesnome izvoru?

- A. prvi rječnik
- B. prva enciklopedija
- C. prva tiskana knjiga
- D. prvi zabilježeni zvučni zapis

(1 bod)

Povijest

21. Pozorno pogledajte povijesni zemljovid.

S djelovanjem kojega se političara povezuje zamišljeni izgled hrvatskih granica prikazan na povijesnome zemljovidu?

- A. Ante Pavelića
- B. Ante Starčevića
- C. Janka Draškovića
- D. Stjepana Radića

(1 bod)

22. Što je bila posljedica primjene Jelačićeva izbornog zakona iz 1848. godine?

- A. osnutak Banskoga vijeća
- B. osnutak Zagrebačke nadbiskupije
- C. saziv prvoga hrvatskog staleškog sabora
- D. saziv prvoga hrvatskog zastupničkog sabora

(1 bod)

23. Pozorno pročitajte povijesni izvor.

Pravo davanja, mijenjanja i ukidanja zakonah izvršavat ćemo Mi i Naši samo sa zakonito sakupljenimi zemaljski sabori dotično s državnim vijećem u koje će zemaljski sabori pošiljati onoliko članovah koliko smo odredili.

(...) Svi ostali predmeti zakonodavstva kojih nema u prijašnjih točkah rješavat će se ustavom u dotičnih zemaljskih saborah (...)

Kako se nazivao dokument koji je predviđao preuređenje Habsburške Monarhije u drugoj polovini 19. stoljeća prema načelima navedenim u povijesnome izvoru?

- A. Veljački patent
- B. oktroirani ustav
- C. Listopadska diploma
- D. Zahtijevanja naroda

(1 bod)

24. Što je od navedenoga bila posljedica nastojanja za razvoj područja prirodnih znanosti u Hrvatskoj u drugoj polovini 20. stoljeća?

- A. osnivanje Filozofskoga fakulteta u Zagrebu
- B. utemeljenje Instituta „Ruđer Bošković” u Zagrebu
- C. pokretanje Škole narodnoga zdravlja „Andrija Štampar”
- D. formiranje Jugoslavenskoga leksikografskog zavoda u Zagrebu

(1 bod)

Povijest

25. Koje je od navedenih gospodarskih načela doživjelo krizu krajem dvadesetih i početkom tridesetih godina 20. stoljeća?

- A. *laissez-faire*
- B. fiziokratizam
- C. kameralizam
- D. Novi ekonomski plan

(1 bod)

26. Što je od navedenoga bila posljedica razvoja tehnologije za nastanak raketa V2?

- A. razvoj mlaznoga pogona
- B. razvoj medicine
- C. razvoj medija
- D. unapređenje proizvodnje dinamita

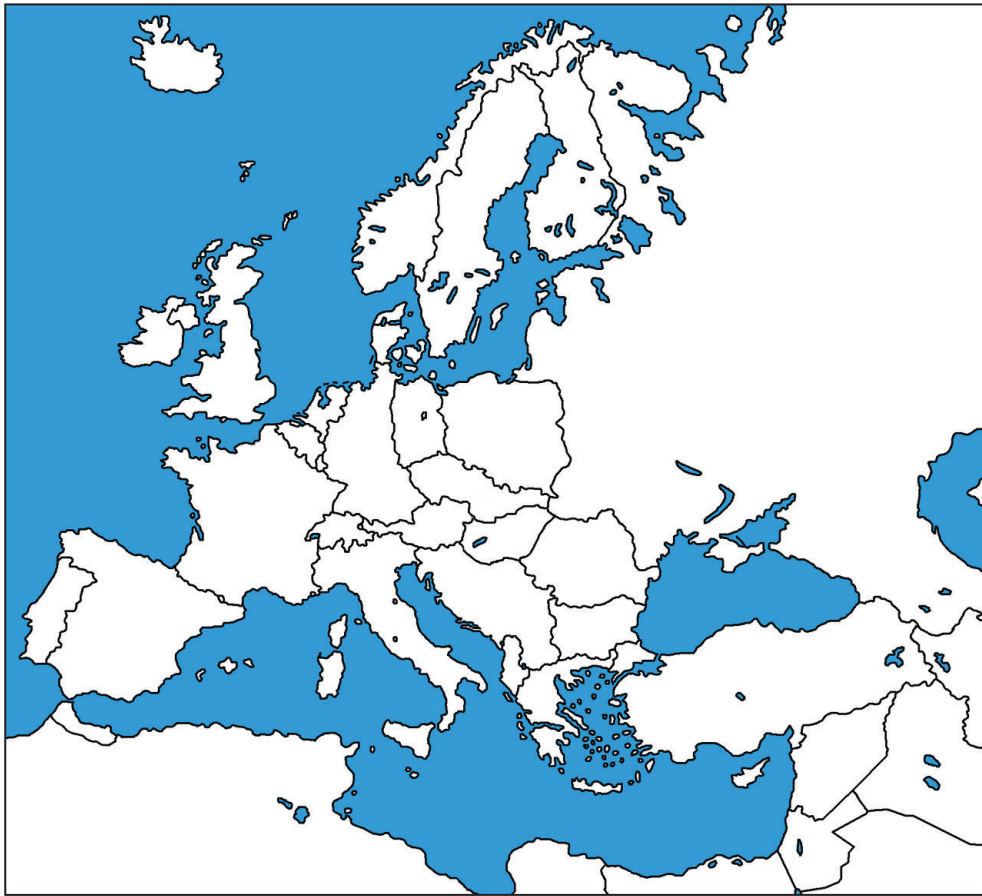
(1 bod)

27. Što od navedenoga **nije bila** posljedica dogovora Stjepana Radića s kraljevskom vladom 1925. godine?

- A. Radić je priznao Vidovdanski ustav.
- B. Radić je postao ministar prosvjete u vladi.
- C. Zabranjena je politička djelatnost Komunističke partije Jugoslavije.
- D. Hrvatska republikanska seljačka stranka mijenja ime u Hrvatska seljačka stranka.

(1 bod)

28. Pozorno pogledajte povijesni zemljoivid.

Koje je povijesno razdoblje prikazano na povijesnome zemljoividu?

- A. razdoblje Prvoga svjetskog rata
- B. razdoblje između dvaju svjetskih ratova
- C. razdoblje Hladnoga rata
- D. razdoblje nakon rušenja s vlasti Saddama Husseina

(1 bod)

Povijest

29. Pozorno pogledajte povijesni zemljovid.

Kojim je brojem na povijesnome zemljovidu označeno područje koje je posljednje uključeno u pravni poredak Republike Hrvatske?

- A. brojem 1
- B. brojem 2
- C. brojem 3
- D. brojem 4

(1 bod)

30. Što je od navedenoga bila posljedica nastanka grupe EXAT 51 u hrvatskoj likovnoj umjetnosti?

- A. pokretanje časopisa *Praxis*
- B. formiranje pokreta „nove tendencije”
- C. pokretanje časopisa *Krugovi*
- D. pojava tzv. proze u trapericama

(1 bod)

II. Zadatci višestrukoga izbora (kronologije)

U sljedećim zadacima od više ponuđenih odgovora samo je **jedan** točan.

Točne odgovore morate označiti znakom X na listu za odgovore.

Točan odgovor donosi jedan bod.

31. U kojemu su nizu točno kronološki poredane faze u razvoju prava i statusa pojedinaca u društvima staroga vijeka?

- A. kodifikacija običajnog prava → proskineza → ostracizam → decimacija
- B. kodifikacija običajnog prava → ostracizam → proskineza → decimacija
- C. proskineza → kodifikacija običajnog prava → ostracizam → decimacija
- D. decimacija → proskineza → ostracizam → kodifikacija običajnog prava

(1 bod)

32. U kojemu je nizu točno kronološki poredan slijed naseljavanja današnjega hrvatskog prostora u prapovijesti i starome vijeku?

- A. Neandertalci → Grci → Rimljani → Iliri
- B. Iliri → Neandertalci → Grci → Rimljani
- C. Neandertalci → Iliri → Grci → Rimljani
- D. Rimljani → Neandertalci → Iliri → Grci

(1 bod)

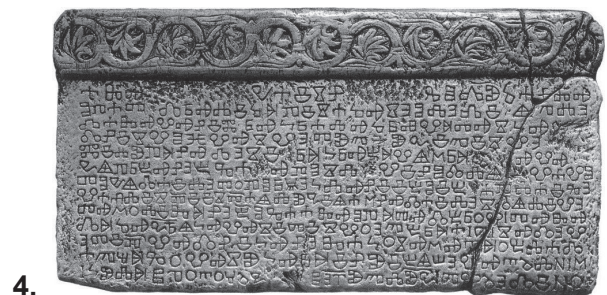
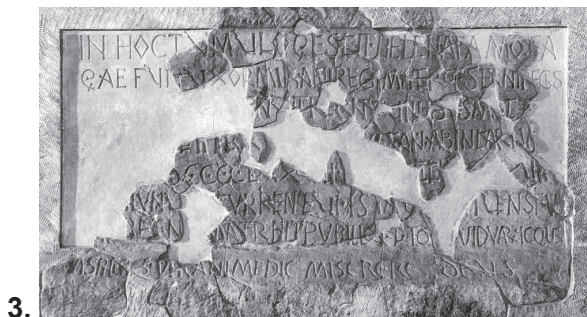
33. U kojemu su nizu točno kronološki poredani događaji koji su za posljedicu imali formiranje granica arapske države?

- A. Hidžra → Bitka kod Carigrada → poraz kod Poitiersa → Bitka kod Talasa
- B. Bitka kod Carigrada → Hidžra → poraz kod Poitiersa → Bitka kod Talasa
- C. poraz kod Poitiersa → Hidžra → Bitka kod Carigrada → Bitka kod Talasa
- D. poraz kod Poitiersa → Bitka kod Talasa → Hidžra → Bitka kod Carigrada

(1 bod)

Povijest

34. U kojemu su nizu točno kronološki poredani nastanci materijalnih ostataka iz razdoblja hrvatskih narodnih vladara?

- A. 1 → 2 → 3 → 4
B. 4 → 3 → 2 → 1
C. 1 → 2 → 4 → 3
D. 3 → 4 → 2 → 1

(1 bod)

35. U kojemu su nizu točno kronološki poredani umjetnički pravci na hrvatskome prostoru?

- A. klasicizam → romantizam → impresionizam → kubizam
B. impresionizam → kubizam → klasicizam → romantizam
C. romantizam → impresionizam → kubizam → klasicizam
D. klasicizam → kubizam → romantizam → impresionizam

(1 bod)

36. U kojemu su nizu točno kronološki poredani događaji iz hrvatske povijesti u 19. stoljeću?

- A. objavljena Listopadska diploma → objavljen Veljački patent
→ uveden Bachov apsolutizam → usuglašena Hrvatsko-ugarska nagodba
- B. uveden Bachov apsolutizam → objavljena Listopadska diploma
→ objavljen Veljački patent → usuglašena Hrvatsko-ugarska nagodba
- C. objavljen Veljački patent → objavljena Listopadska diploma
→ uveden Bachov apsolutizam → usuglašena Hrvatsko-ugarska nagodba
- D. uveden Bachov apsolutizam → usuglašena Hrvatsko-ugarska nagodba
→ objavljen Veljački patent → objavljena Listopadska diploma

(1 bod)

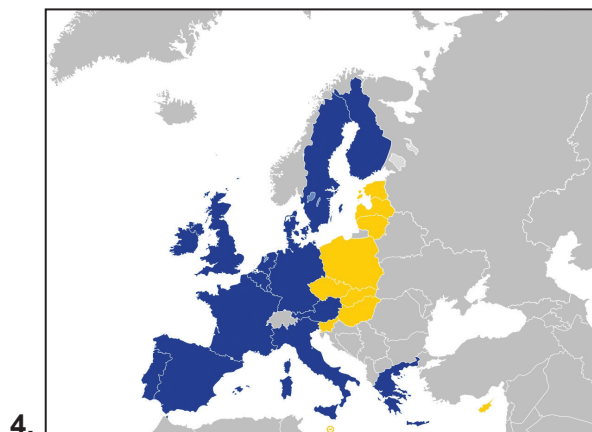
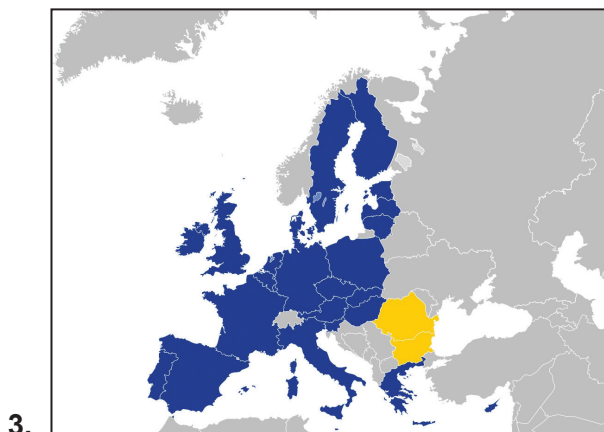
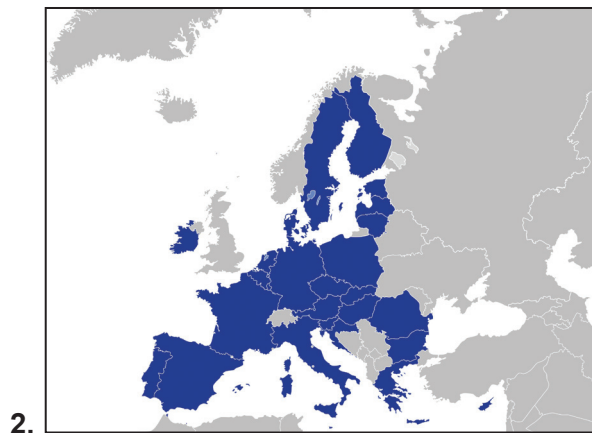
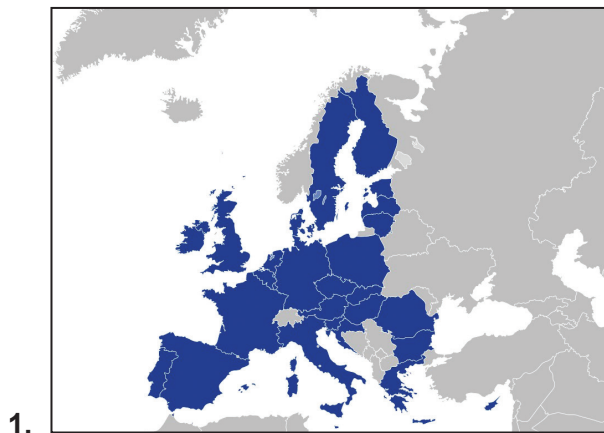
37. U kojemu je nizu točno kronološki poredan slijed nastanka državnih zajednica od početka 20. stoljeća do danas?

- A. 1 → 2 → 3 → 4
- B. 3 → 4 → 1 → 2
- C. 2 → 3 → 1 → 4
- D. 3 → 2 → 1 → 4

Povijest

38. U kojemu su nizu točno kronološki poredane promjene granica Europske unije u 21. stoljeću?

- A. 1 → 2 → 3 → 4
- B. 3 → 4 → 1 → 2
- C. 4 → 3 → 1 → 2
- D. 4 → 3 → 2 → 1

(1 bod)

III. Zadatci višestrukoga izbora (uz polazni sadržaj)

U sljedećim zadacima proučite povijesne izvore, povijesne zemljovide i slikovne priloge te odgovorite na postavljena pitanja.

Od više ponuđenih odgovora samo je **jedan** točan.

Točne odgovore morate označiti znakom X na listu za odgovore.

Točan odgovor donosi jedan bod.

39. Pozorno pogledajte slikovni prilog i odgovorite na postavljena pitanja.

39.1. Što je bio povod nastanku slikovnoga priloga?

- A. Bitka kod Kadeša
- B. Narmerova pobjeda
- C. provala Hiksa u Egipat
- D. vjerska reforma u Egiptu

(1 bod)

39.2. Što je bila posljedica događaja prikazanih na slikovnome prilogu?

- A. prijestolnica Egipta postaje Avaris
- B. izgradnja grobnica u Dolini kraljeva
- C. ujedinjenje Gornjega i Donjega Egipta
- D. vlast u Egiptu preuzima Aleksandar Veliki

(1 bod)

Povijest

40. Pozorno pogledajte slikovni prilog i odgovorite na postavljena pitanja.

40.1. Ostavštini koje civilizacije pripada predmet prikazan na slikovnome prilogu?

- A. Grka
- B. Ilira
- C. Kelta
- D. Rimljana

(1 bod)

40.2. U kojemu je gradu pronađen predmet prikazan na slikovnome prilogu?

- A. u Puli
- B. u Ščitarjevu
- C. u Trogiru
- D. u Visu

(1 bod)

41. Pozorno pročitajte povijesni izvor i odgovorite na postavljena pitanja.

Iste godine 1358., ljeti, seljaci koji su živjeli oko Saint-Leu-d'Esserenta i Clermont-en-Beauvaisisa, uvidjevši zla i tlačenja koja su im nanesena sa svih strana, a da ih njihovi gospodari ne štite, naprotiv, napadali su ih kao da su im neprijatelji, pobunilo se protiv francuskih plemića i uzelo oružje. Okupili su se u velikom mnoštvu, a za vođu su izabrali vještog seljaka Guillaume Carla, rodom iz Mella. (...)

41.1. Koji je ustanak opisan u povijesnome izvoru?

- A. heterija
- B. žakerija
- C. karbonara
- D. dekabrista

(1 bod)

41.2. Tijekom kojega se rata dogodio opisani ustanak?

- A. Krimskoga rata
- B. Stogodišnjega rata
- C. Sedmogodišnjega rata
- D. Tridesetogodišnjega rata

(1 bod)

Povijest

42. Pozorno pročitajte povijesni izvor i odgovorite na postavljena pitanja.

(...) U toliko je rasuto već ovo kršćanstvo, nemajući nikakvih sredstava za život, da mu ne preostaje već da se ili Turcima preda ili skapa od gladi ovdje ostajući, a to ne bi trebalo da bude jer je bilo hrane obilno ostalo (...). Radi nemarnosti carskih vojnika čami do dvije hiljade našega jadnoga kršćanskog svijeta obojeg spola u rukama Turaka (...) Službenici carski ovdje u Požegi postavljeni odnesoše besprimjernom drskošću iz crkava što je za naše potrebe bilo. To i nije čudo kada su glavni službenici luterani, kalvini i druge vrste heretici...

42.1. Koja je vlast bila predmet kritike iz povijesnoga izvora?

- A. francuska
- B. habsburška
- C. mletačka
- D. osmanska

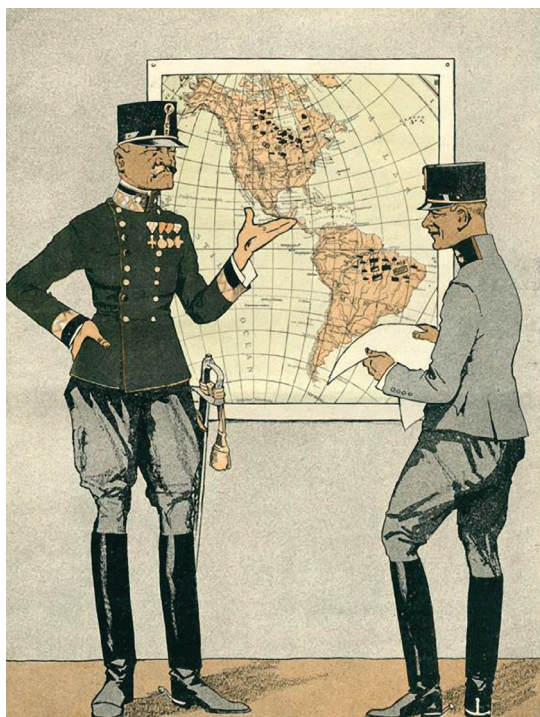
(1 bod)

42.2. Koji se razlozi za zanemarivanje hrvatskoga stanovništva navode u povijesnome izvoru?

- A. vjerski
- B. rodbinski
- C. prosvjetni
- D. gospodarski

(1 bod)

43. Pozorno pogledajte slikovne priloge i odgovorite na postavljena pitanja.

„Austrijska depandansa” – carski činovnici pred kartom obiju Amerika, s ucrtanim crnim točkama krajeva u koje im podanici najviše bježe.

L. Mašek i drug iz Zagreba imaju poslovnicu i u Rijeci, a nude razne mogućnosti putovanja. Jedna je varijanta vlakom do Trsta i odatle na ukrcaj u – Hamburg. (Koledar, Muzej grada Rijeke)

43.1. Na koji se proces odnose prikazani slikovni prilozi?

- A. na veliki val emigracije
- B. na atlantsku trgovinu robovima
- C. na ratne pripreme Habsburške Monarhije
- D. na habsburške kolonijalne namjere

(1 bod)

43.2. Tko je imao najviše koristi od procesa na koji se odnose prikazani slikovni prilozi?

- A. afričko stanovništvo
- B. azijsko gospodarstvo
- C. američko gospodarstvo
- D. gospodarstvo dalmatinskih gradova

(1 bod)

Povijest

44. Pozorno pročitajte povijesni izvor i odgovorite na postavljena pitanja.

Sila svieta sgernula se na kolodvoru, a još više na južnom šetalištu, odakle je onamo toli krasan vidik, i ti svi niekom napetosti očekuju prvi željeznički vlak, kojim se otvara naša željno izgledana željeznica. Bez svake ine svečanosti došao je i odmah će u Sisak. Ako za ništa drugo, mi se ovoj željezničkoj prugi zato radujemo, što ćemo biti u berznoj svezi s inim glavnim miestima. Milo je čovieku, kad čuje, da je jučer ravnatelj željeznice došao iz Siska u Zagreb u tri četverta sata provalivši daljinu od 7 miljah; a Zagrebčani moći će u jutro još kod kuće svoju kavu piti pa će u Beču u 9 sati večerati. Koliko opažamo, svietinja je nezadovoljna, što nije makar grad, kad društvo nehtiede, priredio kakovu svečanost za otvorenje perve (...).

44.1. Koje je povijesno razdoblje opisano u povijesnome izvoru?

- A. kraj 18. stoljeća
- B. prva polovina 19. stoljeća
- C. druga polovina 19. stoljeća
- D. početak 20. stoljeća

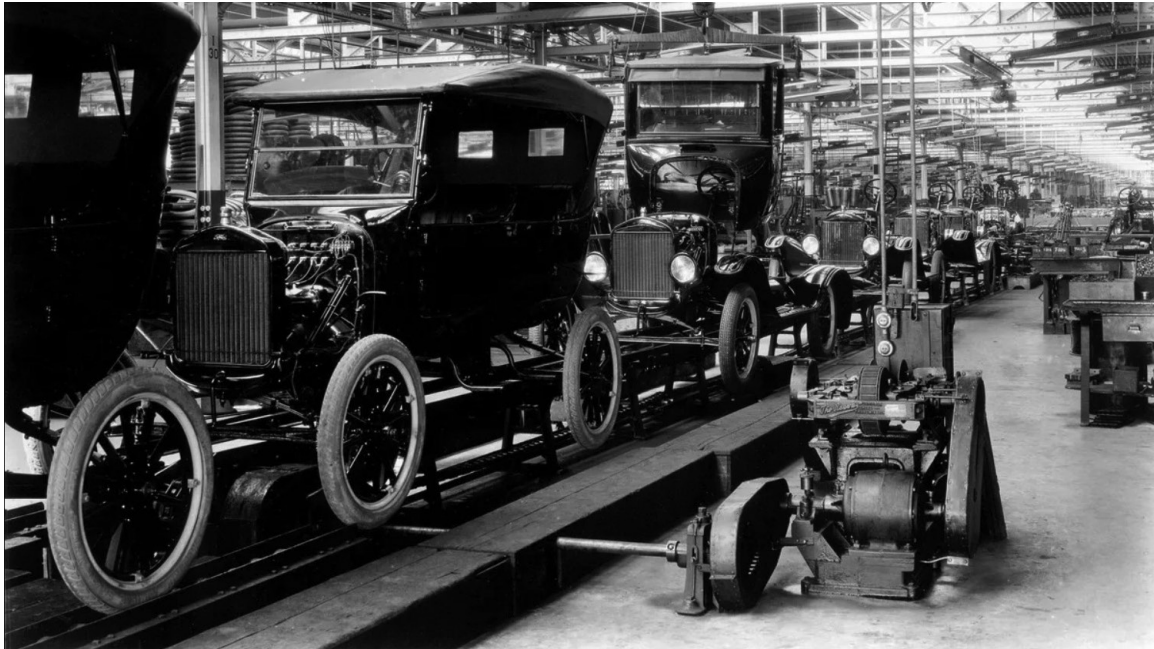
(1 bod)

44.2. Kakvo značenje prema autoru teksta opisanomu događaju pridaju građani Zagreba?

- A. Radosni su zbog bržeg putovanja.
- B. Prestrašeni su novom tehnologijom.
- C. Sretni su zbog upriličene svečanosti.
- D. Zabrinuti su zbog troškova putovanja.

(1 bod)

45. Pozorno pogledajte slikovni prilog i odgovorite na postavljena pitanja.

45.1. Koja je promjena u proizvodnji prikazana na slikovnome prilogu?

- A. upotreba solarnih ploča
- B. upotreba parnoga stroja
- C. primjena aluminijskih legura
- D. primjena pokretne trake u proizvodnji

(1 bod)

45.2. S kojim se izumiteljem i industrijalcem povezuje razvoj gospodarske grane prikazane na slikovnome prilogu?

- A. s Nikolom Teslom
- B. s Henryjem Fordom
- C. s Michaelom Faradayem
- D. s Thomasom Alvom Edisonom

(1 bod)

Povijest

46. Pozorno pročitajte povijesni izvor i odgovorite na postavljena pitanja.

Mišljenje br. 1

Predsjednik Arbitražnog odbora primio je 20. studenoga 1991. od Lorda Carringtona, predsjednika Konferencije o Jugoslaviji sljedeće pismo:

Nalazimo se pred velikim pravnim pitanjem.

Srbija smatra da su se one republike koje su se proglasile ili bi se proglasile neovisnim ili suverenim odcijepile ili bi se odvojile od SFRJ koja bi inače nastavila postojati.

Druge republike, naprotiv, smatraju da nema govora o secesiji, već je riječ o raspadu ili raspadu SFRJ kao rezultatu suglasne volje niza republika. Smatraju da se šest republika treba smatrati ravnopravnim nasljednicima SFRJ, a da se ijedna od njih ili skupina njih ne može smatrati njezinim nastavkom.

Želio bih da Arbitražni odbor razmotri ovo pitanje kako bi formulirao bilo kakvo mišljenje ili preporuku koje bi mogao smatrati korisnim.

(...)

Mišljenje br. 8

(...)

4. Arbitražna komisija stoga smatra:

– da je proces raspada SFRJ iz Mišljenja broj 1 od 29. studenog 1991. godine završen i da SFRJ više ne postoji.

46.1. Što se prema mišljenju Arbitražne komisije dogodilo sa SFRJ-om?

- A. SFRJ se raspala i više ne postoji.
- B. SFRJ je nastavila postojati pod imenom Kraljevina Jugoslavija.
- C. SFRJ je nastavila postojati iako su se neke republike odvojile.
- D. SFRJ se raspala, a Srbija i Makedonija su njezine pravne slijednice.

(1 bod)

46.2. Što je od navedenoga bila neposredna posljedica prihvatanja mišljenja Arbitražne komisije?

- A. prekid izvanrednoga kongresa Saveza Komunističke Jugoslavije
- B. raspoređivanje mirovnih snaga UN-a na teritoriju SFRJ-a
- C. razdvajanje zaraćenih strana uspostavljanjem „tampon zona“
- D. završetak mirne reintegracije

(1 bod)

IV. Zadatak produženoga odgovora

U sljedećemu zadatku pažljivo promotrite povijesni izvor i odgovorite na postavljena pitanja na predviđeno mjesto u ispitnoj knjižici.

47. Pažljivo promotrite slikovni prilog.

Podatci o slikovnome prilogu: Naslovnica francuskih novina *Le Petit Journal* iz 18. listopada 1908. godine, *BUĐENJE ISTOČNOG PITANJA*, Bugarska proglasila neovisnost – Austrija anektirala Bosnu i Hercegovinu.

47.2. Navedite komu je slikovni prilog bio namijenjen. Objasnite svrhu i poruku slikovnoga priloga.

(3 boda)

47.3. Navedite tri primjera/elementa iz slikovnoga priloga koji upućuju na njegovu svrhu.

(3 boda)

Prazna stranica

Prazna stranica

Prazna stranica

RJEŠENJA ISPITA DRŽAVNE MATURE IZ **POVIJESTI**
U ŠKOLSKOJ GODINI 2022./2023. (1. rok)

BROJ ZADATKA	TOČAN ODGOVOR
1.	D
2.	C
3.	D
4.	D
5.	B
6.	A
7.	C
8.	D
9.	A
10.	A
11.	D
12.	C
13.	D
14.	D
15.	C
16.	C
17.	B
18.	C
19.	D
20.	B
21.	C
22.	D
23.	C
24.	B
25.	A
26.	A
27.	C
28.	C
29.	C
30.	B
31.	A
32.	C
33.	A
34.	A
35.	A
36.	B

BROJ ZADATKA	TOČAN ODGOVOR
37.	D
38.	C
39.1.	B
39.2.	C
40.1.	A
40.2.	C
41.1.	B
41.2.	B
42.1.	B
42.2.	A
43.1.	A
43.2.	C
44.1.	C
44.2.	A
45.1.	D
45.2.	B
46.1.	A
46.2.	B
47.1.	<p>MODEL TOČNOGA ODGOVORA: Slikovni prilog je nastao u Francuskoj 1908. godine. Slikovni prilog opisuje političku situaciju na jugoistoku Europe početkom 20. stoljeća u koju su bili uključeni vladari prikazani na naslovnici novina; bugarski vladar Ferdinand, austrougarski vladar Franjo Josip I. i osmanski sultan Abdul Hamid II. Ilustracija prikazuje završnicu složene situacije koja je poznata pod pojmom istočno pitanje. Radi se o nizu događaja i međunarodnih problema od kraja 18. stoljeća do početka 20. stoljeća izazvanih konstantnim slabljenjem Osmanskog Carstva (<i>Bolesnik na Bosporu</i>), čije su karakteristike bile slabljenje gospodarstva i državnih organizacija te jačanje pokreta naroda koji su se htjeli osloboditi osmanlijske vlasti. Takvu su situaciju nastojale iskoristiti velike europske sile kako bi proširile svoj utjecaj i interes na prostoru Balkana tj. na jugoistoku Europe. U isto vrijeme velike sile su iscrpljivale Osmansko Carstvo ali ga i trudile očuvati kako ne bi narušile međusobnu ravnotežu snaga. U borbama za svoje teritorijalne dobitke velike sile koristile su se nezadovoljstvom naroda pod Osmanlijama. Primjer toga je ustanak u Bosni i Hercegovini 1875. godine i rusko-osmanski rat poslije toga ustanka, a koji je završio mirom u San Stefanu 1878. godine. Na njemu je pod zaštitom Rusije stvorena Velika Bugarska. Ostale velike sile nisu bile zadovoljne utjecajem Rusije koji je nastao tim sporazumom pa su uspjele ishoditi njegovu reviziju. Zato je iste godine došlo do Berlinskoga kongresa. Na tom su kongresu Srbija, Crna Gora i Rumunjska dobile priznanje neovisnosti, smanjen je teritorij Bugarske, a Austro-Ugarska Monarhija dobila je pravo na okupaciju Bosne i</p>

BROJ ZADATKA	TOČAN ODGOVOR
	<p>Hercegovine. Takvi nepovoljni društveno-politički događaji doveli su do velikoga nezadovoljstva u Osmanskom Carstvu. Nezadovoljstvo stanjem u zemlji i vladavinom sultana Abdula Hamida II. dovelo je 1908. godine do državnog udara kojega su predvodili tzv. Mladoturci. Radilo se o skupini prozapadnih časnika i liberalne inteligencije koja je htjela reformirati Carstvo po uzoru na Europu i uvesti liberalne reforme. U zemlji je proglašena ravnopravnost vjera, poticao se turski jezik i jedinstveni nacionalni osjećaj i vraćena je skupština. Sultan je bio prisiljen vratiti ustav, ali nakon što ga je ponovno pokušao ukinuti svrgnut je s vlasti i postavljen je novi, Mehmed V. Uspjeh mladoturske revolucije zabrinuo je Austro-Ugarsku. Zabrinula se bi mogla izgubiti teritorij BiH pa se 1908. odlučila na korak koji će dovesti do nove krize. Austro-Ugarska je odlučila Bosnu i Hercegovinu izravno pripojiti u svoj državni sustav, odnosno izvršila je aneksiju BiH. Istovremeno je i Bugarska proglasila neovisnost, što je dodatno radikaliziralo situaciju. Aneksiji su se protivile europske sile, ali i susjedne države Srbija i Crna Gora koje su i same imale svojih pretenzija na taj teritorij. Napeta međunarodna situacija prijetila je velikim ratom, te je čitav ovaj događaj poznat i kao Aneksijska kriza. Kriza je riješena 1909. godine posebnim sporazumom kojim je aneksija priznata, a Monarhija platila odštetu Osmanskom Carstvu za izgubljeni teritorij.</p>
47.2.	<p>MODEL TOČNOGA ODGOVORA:</p> <p>Slikovni prilog bio je prvenstveno namijenjen francuskoj javnosti kako bi bila upoznata s aktualnom političkom situacijom na prikazanome području Europe. Slikovni prilog mogao je biti i namijenjen i stanovništvu ostalih europskih i izvanoeuropskih država kako bi ih upoznao sa europskom političkom situacijom.</p> <p>Svrha slikovnoga priloga bila je na jednostavan i slikovit način prikazati francuski stav prema događajima na jugoistoku Europe. Također, svrha je slikovnoga priloga bila ukazivanje na moguće posljedice prikazanih događaja.</p> <p>Poruke slikovnoga priloga bile su: ukazati na trajnu političku nestabilnost jugoistoka Europe (<i>Bure baruta</i>), zatim da je Osmansko Carstvo slabo (<i>Bolesnik na Bosporu</i>), da se sprema nova promjena granica u Europi, da se u Europi sprema nova promjena političke ravnoteže, da se buđenjem istočnoga pitanja pripremaju novi politički problemi.</p>
47.3.	<p>MODEL TOČNOGA ODGOVORA:</p> <p>Na slikovnome prilogu prikazana su tri vladara: Franjo Josip I., vladar Austro-Ugarske Monarhije; Ferdinand, vladar Bugarske te osmanski sultan Abdul Hamid II.</p> <p>Vladari stoje na zamišljenoj karti Europe na kojoj su jednom bojom označena područja sa nazivima: <i>Dalmatie</i> (Dalmacija) i <i>Montenegro</i> (Crna Gora), te drugom bojom područja <i>Bosnie Herzegovine</i> (Bosna i Hercegovina), <i>Bulgarie</i></p>

BROJ ZADATKA	TOČAN ODGOVOR
	<p>(Bugarska) i <i>Turquie</i> (Turska, Osmansko Carstvo). Pozadina karte je prikazana kao planinsko područje, a nebo je prikazano crvenom bojom i tamnim oblacima, što simbolički označava nevolje na tom području. Sva tri vladara su odjevena u svečana vladarska odijela sa simbolima vlasti, od kojih se posebno ističu mačevi oko struka. Bugarski vladar Ferdinand jednom rukom otkida dio Osmanskoga Carstva i od njega stvara neovisnu Bugarsku, a drugom rukom stavlja krunu na svoju glavu. Ispod ruke kojom otkida Bugarsku od Osmanskog Carstva drži žezlo kao simbol kraljevske vlasti. Car Franjo Josip I. prikazan je kako otkida Bosnu i Hercegovinu od Osmanskoga Carstva i anektira ju Austro-Ugarskoj Monarhiji. Sultan Abdul Hamid II. prikazan je prekrštenih ruku kako zabrinuto i bespomoćno promatra događaje i nije u mogućnosti spriječiti europske vladare u njihovoj nakani. Ispod slikovnoga priloga nalazi se natpis: „BUĐENJE ISTOČNOG PITANJA, Bugarska proglasila neovisnost-Austrija anektirala Bosnu i Hercegovinu.“</p>